

Pwyllgor :	Y Pwyllgor Safonau
Dyddiad :	27 Ionawr 2020
Teitl :	SAFONAU MOESEG MEWN TREFNIADAU ALLANOLI A CHYDWEITHIO
Awdur :	Y Swyddog Monitro
Gweithredu :	Nodi er Gwybodaeth

1. Cefndir

Mae yn natur Llywodraeth Leol bellach fod y Cyngor yn cyd-weithio ar draws ystod brosiectau mewn amryw o feysydd. Fel rhan o hyn ceir ystod o drefniadau llywodraethu gwahanol. Mae llawer o'r rhain yn addasu neu yn gosod gofynion gwahanol ar aelodau ac addasu eu perthynas a'r Cyngor yr etholwyd hwy iddynt. Amcan yr adroddiad yw rhoi trosolwg o'r trefniadau yma i'r Pwyllgor ac esbonio sut mae materion priodoldeb yn cael eu cyfarch

2. Argymhelliad

Derbyn yr Adroddiad.

3. Y Cod Ymddygiad

Datgan Cod Ymddygiad Cyngor Gwynedd fod:

"18.3

DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

18.3.1

Ac eithrio lle mae paragraff 18.3.3. yn berthnasol, mae'n rhaid i chi gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn;

- (a) pryd bynnag y byddwch yn cynnal busnes eich awdurdod neu'n bresennol mewn cyfarfod o'ch awdurdod;
- (b) pryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni eich bod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn rhinwedd rôl Aelod y cawsoch eich ethol neu'ch penodi iddi;
- (c) pryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni eich bod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu fel cynrychiolydd eich awdurdod; neu
- (ch) bob amser ac mewn unrhyw swyddogaeth, mewn perthynas â'r ymddygiad a nodir ym mharagraffau 18.3.6(a) a 18.3.8."

"18.3.3

Pan gewch eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i wasanaethu:

- (a) ar awdurdod perthnasol arall, neu unrhyw gorff arall, sy'n cynnwys awdurdod heddlu neu Fwrdd Iechyd Lleol, mae'n rhaid i chi, wrth weithredu ar ran yr awdurdod neu'r corff arall hwnnw, gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod neu'r corff arall hwnnw; neu
- (b) ar unrhyw gorff arall nad oes ganddo gôd yn ymwneud ag ymddygiad ei aelodau, mae'n rhaid i chi wrth weithredu ar ran y corff arall hwnnw, gydymffurfio â'r côd ymddygiad hwn, ac eithrio lle y mae'n gwrthdaro ag unrhyw rwymedigaethau, cyfreithlon eraill y gallai'r corff arall hwnnw fod yn ddarostyngedig iddynt.”

Fel nodwch fod y Cod yn 18.3.3 yn datgan fod gofyn i aelod gydymffurfio a chod ymddygiad corff y'i penodir hwy iddynt ac os nad oes ganddo gôd yn ymwneud ag ymddygiad, Cod Ymddygiad y Cyngor.

Amcan yr adroddiad yma yw canolbwyntio ar sefyllfaedd ble penodir aelodau i gyrrff sydd wedi eu sefydlu neu all gael eu sefydlu gan yr Awdurdod ar gyfer cyflawnai ei swyddogaethau. Mae penodi aelod i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri neu Wasanaeth Tan ac Achub Gogledd Cymru yn gymharol eglur gan eu bod yn awdurdodau cyhoeddus sydd a Chod Ymddygiad yn yr un modd a'r awdurdod yma ac mae angen i'r aelodau ymrwymo i'r Cod wrth dderbyn swydd. Mae ganddynt Bwyllgor Safonau eu hunain.

4. Modelau Llywodraethu

Yn Atodiad 1 mae tros olwg bras o'r math o fodelau o gyd weithio ac allanoli sydd yn cael eu defnyddio ran amlaf ar gyfer hyn. Rhaid nodi wrth gwrs fod modelau eraill o allanoli ble penodir cwmni neu gorff allanol drwy broses gaffael i ddarparu gwasanaethau drwy gytundeb. Anaml y byddai aelodau yn cael eu penodi i swyddi rheolaethol yn y cyrff yma.

Fe nodwch hefyd fod yr oblygiadau Cod Ymddygiad yn rhannu i ddau set eithaf clir ar draws y modelau.

(a) Cyd-Bwyllgor

Bron yn ddieithriad sefydlir cyfundrefn gyd-weithio Cyd-Bwyllgor drwy gytundeb partneriaeth, y Gytundeb Rhwng Awdurdod neu Gytundeb Llywodraethu. Y cytundeb sydd yn cofnodi y trefniadau dirprwyo, llywodraethu, ariannol, staff, asedau a chyfrifoldebau ac atebolrwydd y partneriaid. Mae trefniadau cyd weithio megis y gwasanaeth gwella ysgolion, GwE a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ("BUE") yn seiliedig ar gytundeb o'r fath. O safbwynt priodoldeb aelodau mae rhai camau penodol yn cael eu cymryd:

- Adnabod pwy fydd y Swyddog Monitro ar gyfer y bartneriaeth
- Adnabod pa Gôd Ymddygiad fydd yn berthnasol
- Adnabod unrhyw gamau neilltuol ar gyfer trefniadau Cod Ymddygiad.

Darperir fod y Cod Ymddygiad yn berthnasol i aelodau cyfetholedig sydd a phleidlais. Fodd bynnag yn achos BUE penderfynwyd oherwydd mae'n debyg maint a natur y gwaith y byddai'n briodol mabwysiadu trefniadau buddiant penodol ar gyfer cynrychiolwyr oedd yn mynychu yn ffurfiol heb bleidlais. Mae hwn i'w weld yn Atodiad 2.

Er nad yw'r ddarpariaeth yma yn dod o fewn y fframwaith foesebol statudol mae'n darparu ar gyfer datgan buddiant gan y sawl sydd a statws Ymgynghorwyr i'r Bwrdd ac yn atgyfnerthu y llywodraethu.

(b) Cwmnïau.

Fel y nodir yn y tabl yn fy marn i mae'n anodd priodoli y Cod Ymddygiad i Gwmnïau a sefydlir gan y Cyngor . Yn ddiweddar sefydlwyd Byw'n Iach Cyf gan y Cyngor er darparu gwasanaethau hamdden. Wedi sefydlu'r cwmni rhoddwyd cytundeb ar gyfer rhedeg y gwasanaethau iddynt gan benodi Bwrdd o blith aelodau'r Cyngor. Mae dyletswyddau statudol ar Gyfarwyddwyr sydd yn deillio Ddeddf Cwmnïau 2006:

- I weithredu o fewn eu grymoedd
- I hyrwyddo llwyddiant y cwmni.
- I ymarfer barn annibynnol.
- I arfer gofal, sgil a diwydrwydd rhesymol.
- Osgoi Gwrthdrawiad Buddiannau
- Peidio a derbyn buddiannau gan drydydd partion.
- I ddatgan buddiant mewn darpar drafodion neu drefniadau

O fewn Cyfansoddiad y Cwmni, ceir erthyglau sydd yn ymdrin a gwrthdrawiad buddiannau ond, mewn modd sydd yn wahanol i'r Cod Ymddygiad Aelodau e.e:

- i. Mae'n seiliedig ar y cysyniad o wrthdrawiad buddiannau o safbwynt y cwmni nid y cyhoedd. Felly yn ôl adran 175 o Ddeddf y Cwmnïau 2006 rhaid i gyfarwyddwr osgoi sefyllfa lle mae ganddo ef/hi fuddiannau sydd neu all wrthdaro a buddiannau'r cwmni.
- ii. Nid yw aelodaeth o'r Cyngor yn cynrychioli buddiant.
- iii. Gall Bwrdd y Cwmni awdurdodi'r Gyfarwyddwr i gymryd rhan.
- iv. Rhaid datgan y gwrthdrawiad
- v. Ni chaniateir pleidleisio a rhaid gadael y cyfarfod oni bai fod y Cadeirydd yn caniatáu i'r gwrthwyneb.

(c) Elusennau

Mae dau sefyllfa yn berthnasol i elusen o safbwynt Cod Ymddygiad:

- (i) Os mai'r Cyngor yw'r Ymddiriedolwr yna gweithdrefnau a Chod Ymddygiad y Cyngor sydd yn berthnasol i'r aelod sydd yn ymwneud a'r penderfyniad.
- (ii) Os penodir aelod neu aelodau yn ymddiriedolwyr yna mae'r dyletswyddau statudol ar ymddiriedolwyr yn perthnasu iddynt sef. Gan hynny y gofynion fel ymddiriedolwyr sydd yn berthnasol o safbwynt ymddygiad.

O'i penodi mae'r dyletswyddau cyffredinol isod yn berthnasol:

- Natur ymddiriedol ymddiriedolwr elusen
- Dyletswydd i hyrwyddo amcanion elusennol
- Budd cyhoeddus
- Dyletswydd o deyrngarwch di wahân (rheolau dim elw a dim gwrthdrawiad)
- Dyletswydd i weithredu er budd gorau yr elusen a'i fuddiolwyr
- Dyletswydd i weithredu'n ddidwyll

- Dyletswydd i weithredu o fewn grymoedd
- Dyletswydd i fod yn ddarbodus
- Dyletswydd i weithredu ar y cyd.

5. Casgliad

Fe welir fod oblygiadau gwahanol ar gyfer modelau cyd-weithio neu allanoli lle penodir aelodau i gyrff allanol neu ar y cyd. Trosolwg o'r modelau sydd yma ac wrth gwrs mae modelau amgen eto all fod yn berthnasol. Fodd bynnag mae'n tanlinellu yr amrywiaeth o fodelau o safbwynt Cod Ymddygiad sydd yn berthnasol i drefniadau o'r fath. Mae hefyd yn tanlinellu y canlyniadau amrywiol o safbwynt aelodau o'u penodi i'r gyrff yma.